

TÜRKİYE BİYOETİK DERNEĞİ

bülten

Sayı: 1

mart 2006

Ebülten çıktı!

Türkiye Biyoetik Derneği olarak, şimdilik sadece internet ortamında ayda bir kez yayınlanacak olan bir yayın organımız var artık. Gündeme getirmeyi, tartışmaya açmayı istediğimiz biyoetikle ilgili konuları, haberleri, görüşleri, düşünceleri, üretimlerimizi; alanımıza ilişkin gelişmeleri, kavramsal tartışmaları, bizi güldüren fıkraları, karikatürleri, akademik ve düşünsel paylaşımına dair duyurularımızı, felsefi aforizmalarımızı bundan böyle burada paylaşmayı amaçlıyoruz. Bültenimizin içeriği dernek üyeleri olarak hepimizin katkısı oranında zenginleşecek, çeşitlenecek. Yayın kurulu, gönderilecek yazılardan her ay bir derleme yaparak bülteni hazırlayacak. Bültenimiz hem bir haberleşme hem de düşünsel paylaşımına aracı olacak. (Her türlü katkı için iletişim adresi: Bkz. Bülten sonu.)

D U Y U R U

- ❖ Türkiye Biyoetik Derneği, Lizbon Bildirgesi'nin son halini (Santiago, Şili Ekim 205) Türkçe'ye çevirdi. [Bkz. > www.biyoeetik.org.tr]
- ❖ Türkiye Biyoetik Derneği, kuş gribi salgını ile ilgili görüşünü açıkladı. [Bkz. > www.biyoeetik.org.tr]

E T K İ N L İ K

- ❖ **30-31 Mart 2006 – Ankara Etik Günleri**
Başkente bulunan tıp fakültelerinin Deontoloji, Tıp Etiği ve Tıp Tarihi Anabilim Dallarının işbirliği ile hazırlanacak etkinlik, her yıl dönüşümlü olarak düzenlenecek ve bir tema çerçevesinde yapılandırılacaktır. Bu seneki etkinliğin teması, "Aydınlatılmış Onam". Bu yıl ev sahipliğini Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi üstleniyor. Etkinlik organizasyonu ise aynı

fakültenin Deontoloji Anabilim Dalı tarafından yürütülüyor.

- ❖ **30 Mart-1 Nisan 2006- Uluslararası Katılımlı "I. Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu"**

[Bilgi için > www.biyoeetik.org.tr]

Doğru şeylere ve doğru insanlarla ve doğru bir biçimde ve doğru zamanda ve doğru zaman süresi içinde öfkelenen insan övgüye değer.

Aristoteles, Nikomakhos' a Etik

TIP ETİĞİNDE EVRENSEL BİR İLKE OLARAK ÖZERKLİĞİN UYGULANABİLİRLİĞİ VE “PAYLAŞILAN ÖZERKLİK”

N. Yasemin OĞUZ, MD; PhD. *

M. Volkan KAVAS, MD. **

Türkiye’de ve bir çok gelişmekte olan ülkede yeni bir akademik alan olan Tıp Etiği, ilkeler, terimler ve terimlerin açıklamaları gibi temel öğelerini Batı’dan, açıklıkla belirtmek gerekirse Anglo-Sakson dünyasından edinmiştir. Türkiye için, bu sürecin ana kaynaklarından biri Beauchamp ve Childress’in ünlü kitabı “The Principles of Biomedical Ethics” olmuştur. Hipokratik Etik’in iyi kurulmuş ve güçlü geleneği, yararcılık, zarar vermeme ve adalet gibi ilkelerin kolay kavranmasına yardım etmiştir. Evrensel bir ilke olarak özerklik aynı tutumla karşılanmamıştır. Özerklik üzerine yapılan çalışmaların başlangıcında, akademisyenlerin kendileri, kavramı tam olarak anlamakta, pratikteki uygulamalarını öngörmekte, ve tıp ve araştırma açısından sonuçlarını bütün olarak takdir etmekte güçlük çekmişlerdir. Bu zorluklar devam etmekteyken, bir kavram olarak özerkliğin Batılı Biomedikal Etik’in temel bir ögesi olduğu ve gelişmiş dünyanın çoğu düzeneklerinin bu kavramdan köken aldığı genellikle kabul edilegelmiştir. Özerklik olmadan Batılı Biomedikal Etik düşüncesini çözümlenmek mümkün olamazdı.

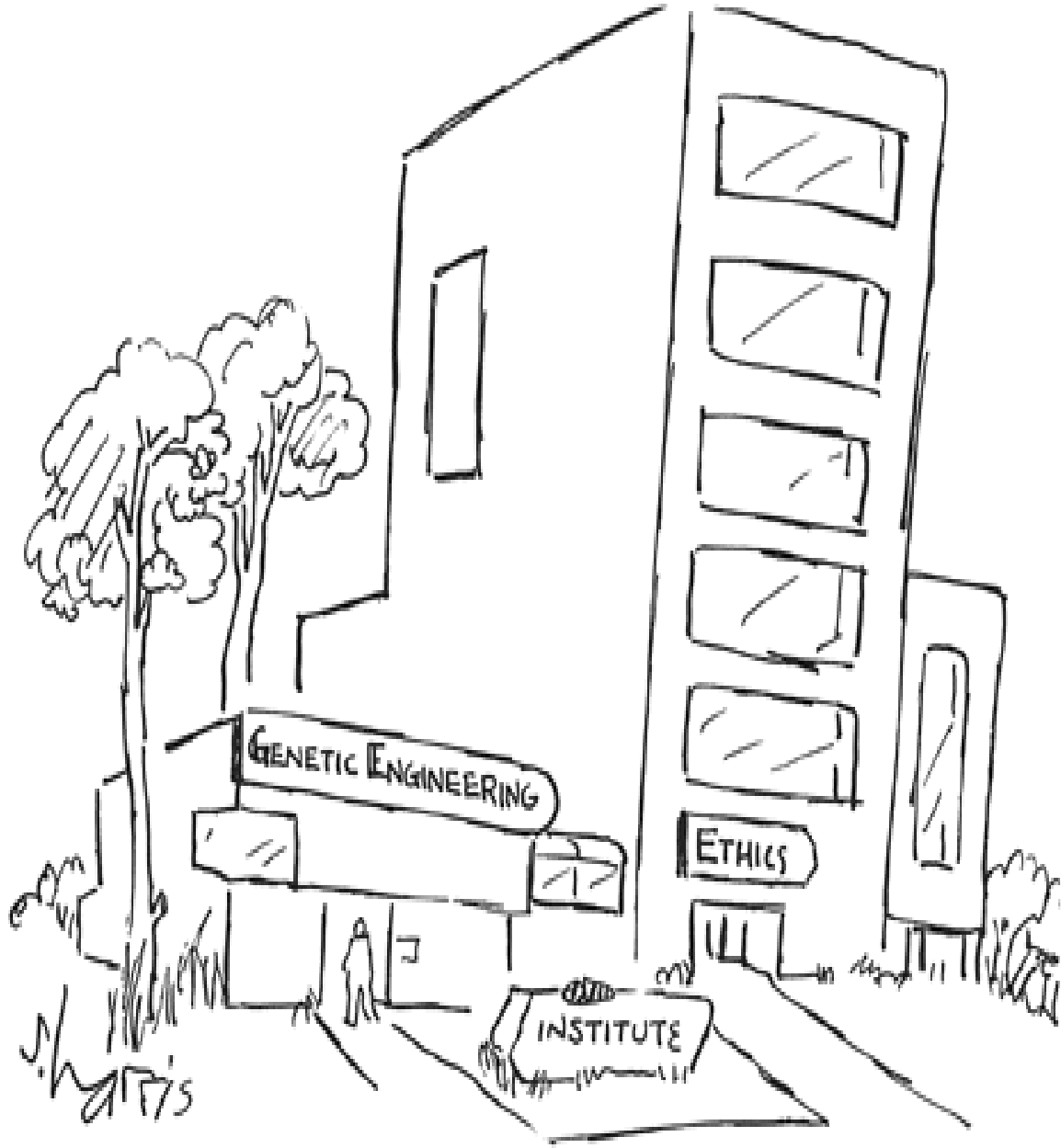
Özerklik kavramını diğer sağlık profesyonellerine tanıtmak ve bu kavramdan köken alan düzenekleri benimsemek birçok soruna yol açmıştır. Kendi gündelik uygulamaları sırasında hastanın veya deneğin

özerkliğine saygı göstermeye istekli sağlık profesyoneli, terimin batılı anlamıyla özerk bir birey bulamamaktadır. Çoğunlukla bireyler, özerk birimler olarak sürece katılmaya gönüllü değillerdir. Türk toplumunda, özerk bir varlık olarak işlev görebilecek en küçük birim ailedir. Aileyi, batı toplumlarında sıklıkla kavramlaştırıldığından daha geniş bir birim olarak anlamak gereklidir. Çekirdek aile, Türkiye’de birkaç büyük kentle sınırlanmış bir fenomendir; ülkenin geri kalanında, özellikle kırsal yerleşim yerlerinde, bir Türk ailesi genellikle yaşlı ebeveynleri ve aralarında kan bağı olan diğer akrabaları içerir. Karar verme biriminin boyutları ne olursa olsun, Türk toplumunun sosyal yapısının en ilginç özelliği bireysel sınırların belirsiz doğası ve kişilerarası ilişkilerin karmaşıklığıdır. Sağlık profesyoneli açısından önemli olan nokta, bireyin sağlık profesyonelinden kültürel olarak yapılandırılmış karar verme biriminin tamamını karar verme sürecine dahil etmesini beklemesidir. Özerkliğin batılı tanımı bu durumun ele alınması için bir çözüm sağlamamaktadır; gerçekte, tanımın içinde bu durumu dikkate alan hiçbir şey yoktur.

Başlangıçta, yazarlarınız da dahil Türkiye’deki çoğu biomedikal etikçi ve İlaç Araştırması Etik Kurulu üyeleri, bu konunun gelişmişlik düzeyi ile doğrudan ilişkili olduğunu düşünmüşler ve kendi işlevlerinin bireysel özerkliğin gelişimini eğitim yoluyla geliştirmek olduğu konusunda ikna olmuşlardır. Bazıları, ki bunlara yazarlarınız da dahildir, artık buna inanmamaktadırlar. Onlar, bireysel sınırlarla ilgili bu belirsizliğin daha çok evrenin; hayat, toplum ve insanın kavramsallaştırılmasından köken alan daha temel çıkış noktaları olduğuna inanmaktadırlar. Kavramsallaştırmadaki bu farklılıklar o kadar temele yöneliktir ki bu kültürel çevrede var olan insanlar daha ileri bir gelişmişlik düzeyine eriştiklerinde batılı insanlarınkine göre çok farklı bir karar verme sürecine sahip olacaklardır. Dolayısıyla, bu biomedikal etikçiler için asıl görev bu paylaşılan özerkliği gerçekleştirecek bir yöntem oluşturmak ya da keşfetmektir.

* Öğretim Üyesi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı

** Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı

Türkiye Biyoetik Derneği

ebülten

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı,
Morfoloji Binası 2.kat, Sıhhiye-06100, Ankara

Telefon: 90.312.324 6524

Faks: 90.312.310 6370 (Dr. Volkan Kavas'ın dikkatine)

td@biyoetik.org.tr

Bülten ile ilgili iletişim için: volkankavas@biyoetik.org.tr